

hvaljujući čuvanju sa strane ribogojilišta.

Jasno je, da u proizvodnji ikre još nije došlo do izražaja novo jako povišenje brojnog stanja pastrva u Gackoj, o kojem dobivamo djelomičnu sliku iz podataka o najvećim pokusnim ulovima. Na primjer od 81 pastrve ulovljene jednim potezom u oktobru 1949. g. bilo je oko 15 primjeraka odraslih i sposobnih za rasplod, a sve ostalo bila je još nedorasla riba. Koliko će Gacka prema tome moći da daje oplođene pastrvske ikre, dok i ova mnogobrojna nedorasla riba sazrije za rasplod. Bez sumnje će to biti velike, milijunske količine.

Sve ranije i sada navedene činjenice, reklo bi se, mogu svakome da dobro objasne izvanredno veliko značenje ovakvog jedinstvenog ribogojilišta, koje već u samom stadiju pripremnih radova, u stadiju započete izgradnje, može da postigne ovakve rezultate.

Ipak nije tako, nego upravo obratno. Ribogojilište Gacka, kao u ostalom i sva pastrvska ribogojilišta u NR Hrvatskoj, okarakterizirana su kao »nerentabilna«, iako je u stvari apsurdno govoriti o

rentabilnosti neizgrađenih i nedovršenih objekata. Čuli smo na jednoj konferenciji i takva mišljenja: »Na Gackoj nema ništa, sve je to luft!« Ovakva gledišta i izjave, nepovoljno su djelovale na tempo izgradnje.

Zbog toga je bilo neophodno potrebno, da se istakne uspjeh kolektiva Ribogojilišta Gacka, koji je bez osnovnih uslova za uspješan rad t. j. bez mrijestilišta, bez bazena, bez ribnjaka, bez mnogih drugih neophodnih uređaja i pomagala, usprkos mnogobrojnih objektivnih smetnji, kao što je šteta od grabljive štuke, šteta i smetnja od t. zv. plinskih mjehurića itd. ipak postigao ovako značajan rezultat.

Ovaj uspjeh svjedoči o zalaganju toga kolektiva, ali je ujedno i dokaz, da Gacka predstavlja jedinstven objekat, koji dosada nismo ni izdaleka doveli do punog izražaja. Količina od 2,300.000 kom ikre i sve ostale činjenice, sada i ranije iznesene, nameću nam pitanje: Šta treba učiniti da se ovo naše jako privredno vrelo potpuno i pravilno iskoristi?

Zdravko Taler

NASAĐIVANJE OTVORENIH SALMONIDSKIH VODA

Tokom drugog svjetskog rata kao i posle oslobođenja, uništeno je slatkovodno ribarstvo u našim otvorenim salmonidskim vodama u tolikoj mjeri, da su danas mnoge od njih ili sasvim bez riba ili su naseljene bezvrednom divljom ribom. Da se poboljša stanje ribarstva u tim vodama samim prirodnim razmnažanjem plemenitih riba, značilo bi čekati još vrlo dugo jer te vode nemaju dovoljno za to potrebne matične ribe. Prema tome, za brzo poboljšanje toga stanja, preostaje jedino taj izlaz, da se umjetno proizvoda nasadni materijal u

velikim množinama i da se s njima nasaduju naše opustošene pastrvske vode.

U NRH ove godine početo je sa izdavanjem u zakup svih otvorenih pastrvskih voda raznim ribarskim organizacijama, koje su ugovorima obavezane, da uz racionalni sportski ribolov i čuvanje zakupljenih voda, te vode nasaduju plemenitom ribom prema izgrađenoj stručnoj gospodarskoj osnovi za pojedine otvorene vode odnosno za pojedine tokove tih voda. Predviđa se, da će u god. 1950/51. te ribarske organizacije odnosno naša pastrvska poduzeća, nasaditi

i nedovršenih
inoj konferen-
a Gackoj nema
vakva gledišta
slovala na tem-

odno potrebno,
aktivna Ribogo-
osnovnih uslo-
bez mrijestili-
jaka, bez mno-
tečaja i poma-
ih objektivnih
od grabljivje
t. zv. plinskih
ao ovako zna-

zalaganju to-
io i dokaz, da
stven objekat,
leka doveli do
od 2,300.000
ljenice, sada i
nam pitanje:
ovo naše jako
pravilno isko-

ravko Taler

I VODA

se s njima na-
astrvske vode.
eto je sa izda-
orenih pastrv-
im organizaci-
obavezane, da
olov i čuvanje
nasaduju ple-
rađenoj struč-
za pojedine
t pojedine to-
da će u god.
nizacije odno-
zeća, nasaditi

u naše salmonidske vode približno
2,000.000 kom nasada raznih vrsta sal-
monida. To je zaista vrlo opsežan rad,
koji će zahtijevati preciznu organizaciju
i potpunu prethodnu pripremu, jer će u
glavnome o tome ovisiti uspjeh i korist
toga nasadijanja.

Prvenstveno se moraju upoznati sve
vode, koje dolaze u obzir za nasadi-
vanje kao i one, iz kojih će se uzgajati
nasadni materijal. To upoznavanje sa-
stajalo bi se u tome, da se ispitaaju svi
njihovi prirodni uslovi, koji imaju pri-
vremeni ili stalan upliv na život i razvoj
nasadenog podmlatka, jer prema tim
životnim uslovima određivati će se vrsta,
oblik i množina nasada, mjesto i vrijeme
gdje i kada će se nasad pustiti kao i
način na koji će se nasadijanje izvršiti.

Određiti vrstu nasadnog materijala
znači, odrediti vrstu salmonida, koju že-
limo nasaditi u neku vodu. Sam izbor
vrste bazirao se dosada jedino na tome,
da li u dotičnoj vodi živi odnosno da li
je nekad živjela ta salmonida? Samo u
onom slučaju nismo se pridržavali toga
pravila, ako smo želili naseliti neku sta-
novitu vodu jednom novom vrstom sal-
monida u pokusne i druge svrhe. Prema
tome odlučiti se na ovu ili onu vrstu
salmonida, bila bi stvar za svakoga jed-
nostavna i jasna. Međutim u praksi se
pokazalo, da to nije dovoljno i da se
izboru nasada kod jedne te iste vrste
mora posvetiti najveća pažnja i razu-
mijevanje. Potočna pastrva kao jedna
vrsta, iz jednog vrela — jedne otvorene
vode, ne će se moći nasaditi u sve osta-
le vode u kojima ta vrsta ribe živi ili
jasnije rečeno, taj nasad u mnogim od
tih voda ne će uopšte uspijevati ili će
uspijevati vrlo slabo, pa u tome slučaju
takovo nasadijanje ne bi dalo nikakvih
pozitivnih rezultata.

Naši ribari športaši često govore na
pr. o mrežničkoj pastrvi, pastrvi iz Dre-

tulje, Jasenice, Gacke i t. d. kao da su
to različite vrste i ako je sve to potočna
pastrva. Bez sumnje postoje razlike me-
đu pastrvama iz raznih voda kao što su
boja tijela, veličina ribe, boja, oblik i
raspored crvenih odnosno crnih točkica
po tijelu i t. d., ali sve te razlike nemaju
za nas nikakove praktične važnosti. Po-
stoje druge nevidljive razlike među sku-
pinama riba iste vrste, koje su za umjet-
ni uzgoj odnosno za nasadijanje od oso-
bitog značaja. Svakako te razlike među
različitim skupinama, stvorene su pri-
rodnim životnim uslovima u pojedinim
otvorenim vodama za pojedinu skupinu
riba potočne pastrve. Takove nevidljive
ali poznate razlike ispoljuju se na pr. u
brzom ili slabom rastu, u dobrom ili lo-
šem iskorišćavanju prirodne i umjetne
riblje hrane, manjoj ili većoj požrtvov-
nosti za potražnjom te hrane, u jačoj ili
slabijoj otpornosti protiv raznih nepo-
voljnih faktora i t. d. Ta svojstva su
nasljednja i vezana uz određene životne
uslove, pa su za to zapravo pasminska
svojstva, koja su karakteristična za raz-
ne pasmine domaćih životinja. I ako kod
potočne pastrve ne postoje posebne pas-
mine, to ipak ne znači da ta riba iz svih
otvorenih voda ima iste svojstva. Ako
usporedimo pastrvu iz jedne veće rijeke,
koja ima sve najpovoljnije uslove za
život te ribe: dovoljno prirodne hrane,
dovoljno vode sa stalnom toplinom, stal-
nim vodostajem i t. d. sa pastrvom iz
jednog malog gorskog potoka sa lošim
životnim uslovima, uočiti ćemo daljnjim
uzgojem ovih dvaju skupina riba, velike
razlike u pojedinim svojstvima. Uspore-
dimo na pr. pastrvu iz Gacke sa onom
iz Vitunjčice, opaziti ćemo da pastrva
iz Gacke, brzo raste, postiže tjelesnu
težinu 4 i 5 kg, što je za potočnu pa-
strvu zaista mnogo, iskorišćuje i traži
samo bolju prirodnu hranu — umjetna
hrana uopšte ne dolazi u obzir, osjetljiva

je protiv nepovoljnih životnih faktora; dok pastrva iz Vutunjčice sporo raste, male je tjelesne težine — rijetki su primjeri pastrve od 1 kg požrtvovana je u potražnji prirodne hrane, dobro iskorišćuje svaku prirodnu a i umjetnu hranu, otporna je protiv raznih nepovoljnih životnih faktora i t. d. Iz ovoga primjera vidimo, da se i jedna i druga skupina prilagodila onim životnim uslovima, koje im dotična voda u kojoj žive pruža. Promjenom tih životnih uslova, kod ove dve skupine riba izmijenila bi se svaka-ko i njihova skupinska svojstva, te bi te promjene kod prve skupine loše djelovale na njezin daljnji razvoj, dok bi kod druge skupine djelovale povoljno i poboljšale njezina svojstva ili kraće rečeno, prva skupina će se teško prilagoditi novim lošijim, dok će se druga vrlo dobro snaći u svojim boljim životnim uslovima. Ukoliko su te razlike veće, utoliko će to prilagođivanje ili aklimatizacija biti teža za prvu odnosno lakša za drugu skupinu. Kako vidimo, nasadijavanjem pastrve iz vode sa dobrim u vodu sa lošim životnim uslovima, nismo postigli željeni cilj, jer ne samo da ta nasadena riba u novoj okolini neće zadržati svoja dobra svojstva, nego će u novoj borbi potrebnoj za život, nazadovati i zakržljati a vrlo često će doći u pitanje i njezin opstanak uopšte. Provađamo li to nasadijavanje obratno t. j. da nasadijemo pastrvu iz vode sa lošim u vodu sa povoljnim životnim uslovima, opet je promašen cilj, jer takav nasad i ako će s vremenom poboljšati svoja nasljedna svojstva, na pr. ubrzati rast, povećati tjelesnu težinu i sl. neće nikada u tim svojstvima dostići pastrvu, koja je stalni i stari stanovnik te vode. Ovakovim načinom nasadijavanja i u jednom i u drugom slučaju, učinile bi se velike griješke. U prvom slučaju, nasad bi izgubio silom prilika svoja dobra svojstva i ako su

ona nasljedna, dok u drugom, voda sa svojim povoljnim životnim uslovima za ribu, ne bi bila dovoljno iskorišćena neodgovarajućom skupinom pastrva. U ovom t. j. u drugom slučaju, učinjena griješka je svakako manja od one u prvom, koju treba u praksi bezuvjetno smanjiti i istu izbjegavati gdje je to inače moguće.

Iz napred izloženog, mogu da nam kod nasadijavanja posluže ova pravila:

1. Pojedinu salmonidsku otvorenu vodu nasadijivati prvenstveno nasadom uzgojenim od matične ribe iz te vode, ukoliko je to ikako moguće provesti.

2. One vode, iz kojih ne možemo proizvesti nasadni materijal, nasadijivati nasadom proizvedenim iz voda, koje imaju iste ili barem približne životne uslove potrebne za opstanak i razvoj toga nasada.

3. Tamo gdje je nemoguće primijeniti prvo i drugo pravilo, nasadijivati otvorene vode samo onim nasadom, koji je proizveden iz voda lošijih životnih uslova.

4. Izbjegavati nasadijavanje otvorenih voda onim nasadnim materijalom, koji je proizveden od matične ribe iz voda sa povoljnim životnim uslovima za pastrvu. Ukoliko su te razlike velike, takovo nasadijavanje ne provađati uopšte.

Sve što je rečeno o izboru nasadnog materijala obzirom na njegovo porijeklo, odnosi se u glavnome na potočnu pastrvu jer su velike razlike u njezinim potrebnim životnim uslovima u pojedinim vodama, u kojima ta riba živi. U vodama ostalih vrsta salmonida: mladice, lipana, glavatice i t. d. takovih razlika nema ili barem nema u tolikoj mjeri. Obično su sve vode, u kojima žive ove vrste salmonida približno jednake u pogledu uvjeta potrebnih za život za pojedinu vrstu tih riba.

(Nastavak slijedi)

P. K.